

Угрожен Манастир Богородице Хвостанске на Косову и Метохији

На археолошком локалитету средњовековног манастира Богородице Хвостанске, у селу Студеница код Истока на Косову и Метохији, унутар законом установљене специјалне заштићене зоне, у среду 23. јула 2025. године, одржан је јавни скуп са верским обредом без знања и сагласности СПЦ. Овај чин представља директно кршење одредби Закона о специјалним заштићеним зонама. Током обреда римокатолички свештеник са Косова, Фран Кољај, одржао је говор са отвореним националистичким порукама, користећи запаљиви језик који подстиче међуетничку и међуверску мржњу, у очигледној намери погрешне интерпретације историјски документованих чињеница и ради присвајања наслеђа Српске православне цркве. Епархија рашко-призренска најоштрије осуђује ово тешко кршење закона као наставак низа провокација усмерених против СПЦ, и ургентно позива међународне субјекте да се активно ангажују на заштити угрожених верских и културних добара СПЦ, и обезбеде поуздане међународне гаранције Цркви у условима све учесталијих кршења важећих правних норми и одсуства адекватних реакција косовских институција.

Средњовековни манастир Богородице Хвостанске реконструисан је на темељима старије базилике током треће деценије 13. века. Изграђен је у препознатљивом архитектонском стилу рашке школе, под црквеним покровитељством након успостављања Српске православне епархије Хвостанске 1219. године, епископског седишта које је основао Свети Сава. Манастир је остао у непрекидној литургијској употреби Српске православне цркве све до краја 17. века, о чему сведочи богатство сачуваних документарних извора и црквених артефаката. Након тога, манастир је претрпео оштећења у бурним историјским догађајима, запустео је, а грађа је постепено одношена.

Данас су на овом месту сачувани само остаци велике средњовековне цркве, пратећих објеката и утврђења. Локалитет је темељно истражен од стране истакнутих археолога у последњим деценијама, уз обимну документацију која је сачувана. Бројни средњовековни натписи и документи из 13. века и касније сведоче о духовном и историјском значају овог светог места.

Будући да је реч о верском и културном добру од изузетног значаја, око остатака цркве Богородице Хвостанске је 4. јуна 2008. године, уз више од четрдесет других већих или мањих заштићених зона које обухватају српске средњовековне цркве и манастире, успостављена Специјална заштићена зона у пречнику од 100 метара, у складу са Законом о специјалним заштићеним зонама. Унутар ове зоне, никакве забрањене или ограничене активности, укључујући јавна окупљања, не могу се одржавати без претходне сагласности СПЦ и Савета за спровођење и надгледање.

Према јавно доступним доказима, укључујући фотографије и видео-снимке, група косовских Албанаца предвођена римокатоличким свештеником са Косова, Франом Кољајем, извршила је 23. јула 2025. године на археолошком локалитету средњовековне српске православне цркве, унутар специјалне заштићене зоне, неовлашћени верски обред. Овај поступак уједно представља озбиљну злоупотребу верске службе у политичке и националистичке сврхе. Није познато да ли је ова најновија провокативна злоупотреба верског обреда и простора изведена уз знање или одобрење католичког бискупа на Косову.

Важно је истаћи да је сличан провокативан чин на археолошком локалитету српске православне цркве у Новом Брду, унутар Специјалне заштићене зоне, изведен 2018. године, након чега је Патријаршија СПЦ упутила званично писмо Ватикану, изразивши дубоку забринутост због злоупотребе религије на Косову и Метохији ради отвореног подстицања верске нетрпељивости и раздора, као и због крајње провокативног коришћења археолошких локалитета и Специјалних заштићених зона.

Епархија рашко-призренска наглашава да је ово само најновији у низу инцидената који показују забрињавајућу ерозију њених права и слобода, која се или отворено занемарују, или произвољно тумаче. Бројни су инциденти на које косовске институције нису правно реаговале или су их чак потпуно игнорисале. Истовремено отворени напади на СПЦ у појединим медијима и на друштвеним мрежама, стварају атмосферу потпуне некажњивости за незаконита дела усмерена против Цркве и њеног наслеђа на Косову и Метохији.

tvhram.rs